

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 31.

Stockholm den 3 Augusti 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 1/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm i närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sihlm 1911, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.

Stockholms stads yrkesskolefråga.

Ett nytt skede.

I det auditorium, som med spänd uppmärksamhet lyssnade till dr Kerschensteiners framställning, då han vid sitt besök i Stockholm förlidet år redogjorde för de idéer, som lågo till grund för Münchens yrkesskolor och för arbetet inom dessa skolor, fanns det sannolikt ej många, som anade, att Münchens yrkesskoleväsen skulle komma att stå modell för vårt eget blifvande i den utsträckning som det nu synes komma att göra.

Som bekant daterar sig Stockholms yrkesskolefråga icke från igår. Det är mer än tio år sedan saken första gången dryftades i stadsfullmäktige. Sedan dess har en kommunal kommitté utarbetat ett förslag till dylika skolors ordnande och detta förslag såg dagen 1906. Kommittén tänkte sig undervisningen hufvudsakligen ordnad efter sexdagarsprincipen d. v. s. lärjungarna skulle vara upplagna i yrkesskolan veckans alla sex arbetsdagar. I första hand skulle kurser startas för trä- och metallarbetare samt en kvinnlig yrkesskola upprättas. Förslaget upptog en hel del nybyggnadsprojekt och den ekonomiska planen kom därigenom att sluta på betydande summor. Det förvånade därför knappast att när drätselnämndens första afdelning tre år senare eller 1909 kom med sitt yttrande öfver kommittébetänkandet, afdelningen hade företagit en del afprutningar och inskränkningar. Alltjämt föreslogs visserligen att kommunen skulle inrätta

yrkesskolor för trä- och metallarbetare, men dessa tänkte man sig till en början inrymda i redan befintliga lokaler, hvilket blef betydligt billigare men därför ej mindre ändamålsenligt. Hvad den af kommittéen ursprungligen föreslagna kvinnliga yrkesskolan beträffar, gjorde afdelningen på den en betydlig besparing genom att helt enkelt framställa att kommunen skulle bevilja 15,000 kr. årligen till enskild person eller förening, som vore villig att i hufvudstaden upprätta en sådan skola.

I de dagarna, då drätselnämndens förslag blef känt, var det många som trodde att nu vore den paroll gifven efter hvilken yrkesskolefrågan i hufvudstaden skulle få sin första lösning. Det var därför naturligt för dem, som voro angelägna om att ordnad yrkesundervisning bereddades äfven i de speciellt kvinnliga yrkena, att söka göra det bästa möjliga af den skärf som drätselnämnden anvisat. Såväl Fredrika-Bremer-Förbundet som Södra K. F. U. K. ingingo till stadsfullmäktige med begäran om det eventuella anslaget, Södra K. F. U. K. för sin redan befintliga tjänarinneskola, Fredrika-Bremer-Förbundet för en sömnadsyrkesskola till hvilken utarbetad plan förelåg. Dessutom framlade äfven skolkökslärarinnornas förening ett förslag till ordnande af kvinnlig yrkesundervisning. Den beredvillighet olika kvinnoförningar alltså ådagalade att påtaga sig ledningen och

ansvaret för meddelande af yrkeskunskap åt en del af den kvinnliga ungdom, som utgår från folkskolan, hade som redan antydts framför allt sin grund i önskan att utnyttja det tillfälle till yrkesundervisning åt flickor, som drätselnämndens förslag innebar, men hos en del af föreningarnas arbetande krafter fanns måhända också en bestämd övertygelse att den kvinnliga yrkesskolans utveckling bäst skulle tillgodoses om dess start öfverlämnades åt en privat förening. Denna uppfattning stödde sig icke endast på den naturliga räddhågan för att en kommunal kvinnlig yrkesskola skulle komma under öfvervägande manlig ledning utan äfven på den omständigheten, att då den praktiska yrkesundervisningen för kvinnlig ungdom ingenstädes hunnit lika långt i utveckling som motsvarande utbildning för manlig ungdom, det vid inrättandet af en kvinnlig yrkesskola ej funnes lika bepröfvade modeller att anlita som då det gällde yrkeskurser för gossar, och att det följaktligen kunde vara lämpligare om den kvinnliga yrkesskolan började som ett privatföretag, då den under friare former skulle ha lättare att arbeta sig fram till ändamålsenliga metoder. Å andra sidan höjdes, likaså bland kvinnor, röster för att kommunen redan från början toge yrkesundervisningen för flickor om hand, då denna därigenom kunde bli afgiftsfri och tillgänglig äfven för de fattigaste barnen. Detta tillvägagångssätt skulle äfven medföra den principiella fördelen, att kommunens plikt att bereda flickorna likaväl som gossarne för deras kommande arbetsuppgifter, blefve i praktiken tillämpad.

Emellertid remitterades tidigt på våren 1910 samliga handlingar i yrkesskolefrågan till folkskoleöfverstyrelsen i och för yttrande. Detta yttrande har nu — eller rättare för ett par månader sedan — kommit och innebär icke en revision af tidigare gjorda förslag utan en i förhållande till dessa helt ny organisationsplan, som å andra sidan i alla väsentliga delar är hämtad från München. Det är förste folkskoleinspektören, professor von Schéele, som är upphofsman till det nya yrkesskoleförslaget. Det är han, som på ort och ställe tagit kännedom om Münchens yrkesskolor och genom en första behandling beredt den sydtyska plantan för svensk jordmån samt omvänt, genom öfverläggningar med yrkesledare och arbetare, sökt utforska om jordmånen här hemma är lämplig såningsmark för de kerschensteineriska idéerna.

Det konstitutiva i den nya yrkesskoleplanen, det, som påtagligast skiljer denna från de förslag vi förut upplefvat, är undervisningens baserande på en dags systemet. Lärjungarna skola endast en dag i veckan undervisas i yrkesskolan och under de öfriga veckodagarna arbeta på yrkesverkstad. Att ha aflönad anställning inom yrket tänkes som ett af inträdesvillkoren till skolan. Genom denna anordning vinnes den fördelen att äfven de fattigaste hemmen, de som ej kunna afvara barnens arbetsförtjänst, bli i tillfälle att sända ungdomen i yrkesskolan. Dessutom når man med

detta system, att yrkesskolans elever genom att fem af veckans dagar arbeta i yrket från början öfvas in i den yrkesmässiga snabbheten, som äfven den bäst skötta skolverkstad lär ha svårt att hålla uppe men som är så nödvändig för att arbetet skall ge ekonomiskt utbyte.

Enligt förslaget, som i sina detaljer gifvetvis endast är förberedande, skall den dag, då arbetet är förordadt till yrkesskolan tre timmar ägnas åt praktiska öfningar på skolverkstaden, där i samband med elevernas manuella arbete går undervisning i varu- och verktygskännedom. Programmet för skoldagen upptager dessutom sex teoretiska lektioner i följande ämnen: teckning (för den händelse att yrket i fråga kräver sådan undervisning), räkning med bokföring, modersmål, samhällslära samt gymnastik med hälsolära. Det betonas att arbetet inom yrkesskolan bör i det hela läggas så praktiskt som möjligt och följaktligen skall den teoretiska undervisningen nära ansluta sig till det föreliggande yrkets behof. Modersmålet omfattar alltså bl. a. sådan läsning, som kan meddela kunskap i yrket samt öfningar i uppsättande af affärsbref, ansökningar, tjänstebetyg m. m. Under lektionerna i samhällslära skall äfven lämnas redogörelse för yrkets historia och dess utöfvares ställning och uppgift inom samhället. I gymnastiktimmarna påvisas de rörelser som kunna skydda mot kroppsliga missbildningar, hvilka ofta bli en följd af ensidigt yrkesarbete.

Redan af förteckningen öfver yrkesskolans undervisningsämnen torde framgå, att skolans ändamål ej endast är att dana skickliga arbetare. Ett annat syfte, som vid planens uppgörande sannolikt varit minst lika utslagsgifvande, är afsikten att söka dana goda medborgare med arbetshåg och utvecklade sociala instinkter. Yrkesskolan bör därför så mycket som möjligt vädja till lärjungarnas själfverksamhet, hvaraf följer den största arbetsglädjen, samt genom gruppvis bedrifvet arbete öppna blicken för att samverkan är nödvändig förutsättning för godt arbetsresultat. Det är klart, att om yrkesskolan skall bli hvad den är afsedd att vara — på en gång utbildningsanstalt för yrkesarbetare och medborgarskola — den ställer utomordentliga fordringar på lärarepersonalen. Sakens framgång beror i själfva verket af, om de lämpliga undervisningskrafterna stå att finna. Tanken att yrkesskolorna skola bli ett medel att höja medborgarandan är icke ny, men det förefaller som om föreställningen hur detta skulle ske hade blifvit klarare och mera detaljerad sedan de i München tillämpade metoderna blifvit närmare kända. Kanske varslar detta om att vi för vårt lands vidkommande, och nu närmast för Stockholms, skola finna lösningen af yrkesskolefrågan efter ungefär samma linje som i München.

Kurserna i de nu af folkskoleöfverstyrelsen föreslagna yrkesskolorna äro tänkta treåriga och skola lärjungarne under denna tid ej ha rätt att utan medgifvande från yrkesskolans styrelse lämna sina anställningar. Genom att få behålla sitt biträde under så mån-

Juvel- Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

DAGNYS LÄSARE
 böra gynna
DAGNYS ANNONSÖRER

ga år i följd, får mästaren eller arbetsgifvaren en ersättning för att han en dag i veckan låter den unga arbetaren besöka yrkesskolan.

Det är folkskoleöfverstyrelsens mening att yrkesundervisningen skall börja i liten skala för att sedan växa ut i mån af vunnit erfarenhet och ökad behof. Enligt den föreliggande planen skulle först organiseras tre endagarsklasser, representerande hvar och en sitt särskilda yrke. I de nu föreslagna yrkesskolorna för snickare och för den mekaniska verkstadsindustrien återfinna vi de tidigare omtalade trä- och metallarbetarskolorna i en mera specialiserad form. ”Endast genom en sådan specialisering kan yrkesskolan erhålla det tillräckligt nära sambandet med de praktiska yrkena”, säger förste folkskoleinspektören och ingen torde vara hågad att däremot resa någon kraftigare gensaga. Man blir emellertid efter detta förvånad finna att den tredje yrkesskolan är afsedd för utöfvare af sömmerskeyrket, utan närmare angifvande hvilken gren af detta yrke det här närmast är fråga om. Man har dock anledning antaga att det är en klädningssömnadsskola som afses, hvarför den bristande specialiseringen skulle föreligga mera i form än i sak. En af öfverstyrelsens kvinnliga ledamöter, seminarieadjunkten Hedvig Sidner, har reservationsvis föreslagit att yrkesskolan för klädningssömmerskor skall organiseras med daglig undervisning. Fröken S. anser att endagsskolan ej lämpar sig för detta yrke och att större erfarenhet skulle vinnas om man samtidigt inrättade yrkesskolor efter såväl sexdagarstypen som endagstypen. Häremot kan emellertid invändas, att man af en vällyckad sömnadsskola med daglig undervisning ingenting lärt angående möjligheten att meddela samma yrkeskunskap i en endagskola.

Öfverstyrelsens ordförande, doktor S. A. Fries, har som sin särskilda mening framfört att staden vid sidan om sömmerskeskolan snarast möjligt bör inrätta en yrkesskola för tjänarinnor och husmödrar. Doktor Karolina Widerström har i en reservation framställt att kommunen bör lämna anslag till ”Sällskapet för folkundervisningens befrämjande” till införande af yrkesundervisning i tvätt och strykning vid sällskapets högre folkskola för flickor. Samtliga reservationer beröra således undervisning i speciellt kvinnliga yrken.

Begreppet ”kvinnlig yrkesskola” som genomgår tidigare förslag återfinnes ej i öfverstyrelsens plan. Undervisningen skall uppdelas icke efter kön utan efter yrken, heter det, och detta betraktelsesätt måste karakteriseras som ett afgjordt framsteg.

Högsta ledningen af de kommande yrkesskolorna skulle åtminstone tills vidare anförtros åt folkskoleöfverstyrelsen. Hvarje yrkesskola skulle dessutom ha sin särskilda styrelse, bestående af fyra ledamöter. Af dessa utser folkskoleöfverstyrelsen en ledamot, som tillika är ordförande, de öfriga tre utgöras af en representant för arbetsgifvarne inom ifrågavarande yrke, en för arbetarne samt skolans föreståndare. Med and-

ra ord skulle det pedagogiska elementet och yrkesintresset vara i lika mån företrädda. Det är att hoppas att när yrkesskolan för klädningssömmerskor blir en verklighet, öfverstyrelsen nämner en kvinna som ordförande i dess styrelse.

Af kostnadsförslaget framgår att årliga utgiften för skolornas drifvande med tre skilda yrkesklasser beräknas till något öfver 25,000: — kr. och grundläggningskostnaderna sluta på omkring 80,000: — kr. De summor som närmast krävas äro alltså ej svindlande.

Detta är i mycket knapphändiga drag, det senast tillkomna förslaget till kommunala yrkesskolor i Stockholm. Återstår nu att se hvilket öde som skall möta den i stadsfullmäktige.

För att bereda marken för yrkesskolorna, sådana han tänkt sig dem, har professor von Schéele nyligen utgivit ett arbete med titeln ”Folkuppfostran och yrkesskolor”. Denna entusiastiskt skrifna bok, som ur olika synpunkter klagör behofvet af yrkesundervisning, bör läsas af en hvar, som närmare vill sätta sig in i de tankar, som varit vägledande vid den nu föreliggande planens uppgörande.

Axianne Thorstenson.

En ny dufvopost.

En motion om rösträtt åt kvinnor har med stor majoritet gått igenom såväl Senat som Underhus i Wisconsin samt erhållit guvernörens godkännande.

”Nu går rösträttsbilen till folkomröstning. Kvinnorna i Wisconsin kunna få rösta år 1913. Det underbara har händt. Den första af de äldre staterna har utställt frågan till omröstning. Vår bill gick igenom Underhuset med nära tre röster mot en och igenom Senaten med åtta mot en. Snart öppnas kampanjens högkvarter i Milwaukee, och vårt fältrop är: Wisconsin den sjätte” skrifver rösträttsföreningens sekreterare ”i största hast, men med stor glädje, från Milwaukee.

Insänd litteratur.

- Albert Bonniers förlag, Stockholm. **Välborna och högädlä.** Af Waldemar Swahn. — **Advokats umgänge.** Hvardagsberättelse af Cecilia Wendel. — **Vetenskap och bildning.** Albert Bonniers handböcker i vår tids vetande. Band X. **Brottet och dess bekämpande.** Inledning till kriminalpsykologi för läkare, jurister och sociologer. Ett bidrag till strafflagsreformen af professor G. Aschaffenburg. Översättning från arbetets andra upplaga jämte bearbetning efter svenska förhållanden af docenten Olof Kinberg och doktor Julia Kinberg. — **Studentföreningen Verdandis småskrifter. 182.** — **August Bebel.** En biografisk studie. Af H. von Gerlach. Auktoriserad översättning.
- P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm. **Ur Sophiahemmets historia och arbete.** Några minnesblad H. M. Enkedrottning Sophia tillägnade den 9 juli 1911.
- C. G. Carlssons boktryckeri, Stockholm (i distribution). **Förhandlingar vid Folkpensioneringskongressen i Stockholm den 12—14 oktober 1910 jämte revisionsberättelse** afgifven af de å kongressen utsedda revisorerna.

Fördelande och smärtstillande

verkar Salubrinbehandling såväl å hämorrhoider som å blodstockningar i allmänhet, då det användes utspädt och på sätt som i bruksanvisningen meddelas.

Tillhandahålles i Parfym-, Speceri- & Färgaffärer. Partilager hos GEIJER & C:o, Akademigränd 1, Sthlm.

L. K. P. R. och neutraliteten.

Om fröken Whitlock själf förstått, hur djupt intryck hennes många gånger med värme, kraft och öfvertygelse uttalade ord om betydelsen af F. K. P. R:s neutralitet åstadkommit, hur dessa hennes ord varit ett utsäde, som burit frukt hos många för att inte säga hos de allra flesta, då hade hon ej vågat vara med om den mycket omtalade resolutionen af den 20 juni. Detta intryck har ock af öfriga ledande inom föreningen än ytterligare fördjupats. Ej underligt då att centralstyrelsebeslutet väckte allmän bestörtning, harm hos många och djup bedröfvelse hos de flesta.

Hur mycket väntade man ej i de dagarna och alltse-dan att af de ledande få höra kraftiga och öfvertygande ord om nödvändigheten af ett sådant steg, ord så bevisande, att man måste böja sig för en, ehuru motbjudande, nödvändighet. Men hvad var som mötte? Jo, svaga, mycket svaga och vacklande bevis och försök att ställa det som skett i helt annan dager än det verkligen var under förhoppning att därmed lugna sinnena och att låta det gjorda halka förbi utan så stor uppmärksamhet. Detta kunde ej annat än väcka harm och det bådard godt att så gjorde, ty det vittnar om, att hos kvinnorna rättfärdighetskänslan är stor. Det väckte harm ej blott därför, att man kränkte denna rättfärdighetskänsla utan ock därför att man hade så ringa tanke om kvinnorna, att de utan reflektion skulle låta sig nöja, att de genast skulle böja sig för argument, totalt saknande bärkraft.

Om man på så sätt betraktar det skedda, kan man ej undgå att ogilla det, vare sig man hör till vänsterns eller högerens parti. Gifvet är emellertid, att för högerens kvinnor många särskilda synpunkter tillkomma, som några af dem under dessa dagar framhållit. Men att detta nödvändigt skall leda till ett utträddande ur föreningen är svårt att förstå. Ha ej högerens kvinnor af kärlek till sitt eget partis grundåskådning arbetat inom F. K. P. R. för att en gång få vara med om att föra fram just det, som de anse vara det bästa? På hvad sätt skola då dessa bäst tjäna sitt parti, med eller utan rösträtt? Om svaret blir: med rösträtt, så måste de ju verka för att få den.

Men — invända de måhända — vi vilja arbeta för rösträttssaken men ej med och inom en förening, som ställt sig på deras sida, hvilka bekämpa vår egen lifsåskådning. Men hvad innebär då en sådan splittring, ett arbetande hvar för sig? Jo, helt säkert, om ej död för föreningen så dock ett betydligt tillbakagående. Inte kunna väl högerens kvinnor riskera den sak, de hittills så varmt arbetat för, inte vilja de väl för hvad som skett uppgifva tanken på att höja sig själva och andra kvinnor ur det omyndighetstillstånd, hvori de nu befinna sig, inte vilja de väl släppa tanken på det betydelsefulla, att kvinnan får på det politiska området sätta in sin särkraft till nytta för det hela. Det är ej möjligt, att högerens kvinnor kunna släppa denna tanke och svalna i sitt intresse. Och för öfrigt, huru kunna vi så säkert veta om föreningen är neutral eller ej. Det är ju endast ett fåtals åsikter vi hittills känna. Det som skedde den 20 juni hade ju föreningarna inte

den ringaste aning om. Kan verkligen under sådana förhållanden centralstyrelsemötets beslut i en fråga af så unik betydelse anses vara uttryck för de respektive föreningarnas åsikt? Dessa ha ännu ej sagt sitt ord. Må vi alla lugna oss och ej ställa oss utanför en möjlighet att under höstens sammanträden få vara med om att ställa till rätta hvad som brustit. På hvad sätt detta skall ske, ja, det må under höstens sammanträden komma fram. Många goda och sansade förslag komma nog ej att saknas. Ett förslag må redan här framställas.

Under höstens sammanträden bör hvarje lokalförening klara sin ställning till denna fråga. Så blir af vikt att frågan om F. K. P. R:s neutralitet upptages på programmet för nästa centralstyrelsemöte. I L. K. P. R:s stadgar bör inrymmas en paragraf, hvori fastställes, att neutraliteten är den grund, hvarpå man måste bygga, om föreningen i sig skall kunna rymma kvinnor af olika politisk åskådning samt att denna neutralitet ej får brytas med mindre frågan först dryftats inom föreningarna, och sedan vid centralstyrelsemöte partitagande beslutats med t. ex. två tredjedels majoritet.

Går ej ett sådant eller liknande förslag igenom då och först då bör det möjligen blifva tal om utträde ur föreningen.

Mot ett sådant förslag kommer helt visst den invändningen att göras: L. K. P. R. har då redan gifvit vänsterpartierna sitt stöd. Om detta stöd talas vidt och bredt och det väcker fruktan hos somliga, förhoppningar hos andra, men hur obetydligt är det ej i realiteten. Man hade kunnat vänta, att de ledande också i denna fråga framträdde och visat, hur starkt detta stöd skulle blifva och hur betryggande det kunde bli för ett hastigare genomförande af kvinnans rösträtt, för att man om möjligt för detta argument skulle vilja och kunna böja sig. Men äfven härutinnan har man så godt som tegat, emedan man ju visste, att det stöd man kommer att ge ej är kraftigare än det man förr gifvit, att det är det samma man utan att fatta detta beslut hade kommit att gifva. Det blir nog först sedan kvinnorna fått sin politiska rösträtt, som de kunna effektivt stödja det ena eller andra partiet.

Genomskåda vi sålunda svagheten i detta beslut och i dess motivering kunna vi godt låta saken bero. Nu gäller det ett tvåfaldigt arbete: vi må arbeta för vår sak såsom förut, men vi måste på samma gång verka för att få vår förening in i det rätta spåret. Vårt mål är för stort, att vi skulle rygga tillbaka, just då det kräves af oss såväl mera arbete som ock mera mod och besinning.

Vilja vi visa att vi äro värda den rösträtt vi begära, så må vi ej ge tappt utan arbeta för den sak, som är vår, äfven om vi för en tid känt det, som skulle vi svikta. Nu, just nu behöfver vår förening alla sunda krafter, som stå till buds. Högerens kvinnor ha ej rätt att ens med någon enda minska antalet af dessa.

Frisinnad.

Den patenterade

PUFFSÄNGEN

är delvis tillverkad af stål samt ytterst stark. Den har därjämte ett pryddigt utseende, och passar för alla hem både i stad och på landet.
Begär priskurant.

PER FROMS MEK. VERKSTADS A.-B.,

Mäster-Samuelsgatan 34, STOCKHOLM.
OBS! Säljes äfven i alla möbelfärrer.

Freja-Magasinet.

Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18

29 Drottninggatan 29

Litteratur.

Gäster och Främlingar, af *Anna Lenah Elgström*. Åhlén och Åkerlunds förlag, Göteborg.

Det är inte bara en ovanlig debutbok denna samling berättelser om jordelivets "gäster och främlingar". Det är en ovanlig bok, skrifven af en boren diktare, som inte röjer minsta släktskap med någon enda af dessa unga begåfningar, som vi under senare år satt vårt hopp till.

När man lägger ifrån sig *Anna Lenah Elgströms* bok, är det första man erfar en känsla af undran. Och i det man än en gång i tankarna följer dessa människoöden, som nått sin fullbordan, än i Kina under boxarupprorets fälor, än i en prostituerad kvinnas kyffe, än i Paris — eller i hvilken stad som helst — i gatans och grändernas skymning eller ute i hafvets närhet, så kan man inte annat än om och om igen fråga sig: Hvarifrån har denna unga författarinna fått sin kunskap om lifvet, hvarifrån sin klara blick och sin färdiga lifsviisdom, med för många att oftast i rätta stunden ge allt dess rätta namn? Och, huru har hennes sinne blifvit öppet för denna vidt-famnande altruism, för denna vördnad inför döden? Huru har hennes lifstro hunnit tillägna sig denna själföfvervinnelsens heroism, så fjärran från tidens anfrätta själfkult — utan att ha många och långa år bakom sig? Alla dessa och liknande frågor tränga sig inpå en. Och man har blott att åter vända sig till boken för att få dem i någon mån besvarade. Ty förutom dessa utpräglade drag, som röja en mogen personlighet af en viss filosofisk läggning, finnas här andra, hvilka säga oss, att vi stå inför en diktarebegåfning som mäktar allt detta, just emedan den bäres af den inspiration och äger det känslans och uttryckets patos, som öppnar bommar och stängsel till vidder, där endast ett utvaldt fåtal hörer hemma.

Och man erfar efter läsandet af denna bok en annan känsla — tacksamhetens. Ty just sådan som "Gäster och Främlingar" ter sig, med sin ursprungliga styrka, sin oförfärad originalitet, och med sina relativt nya lifsvärden — allt detta prägladt af ett högt flammande konstnärstemperament — kan det inte vara utan skäl, som man tänker, att här kommit inledningen till ett nytt och efterlängtadt skede inom vår skönlitteratur. Men man frågar sig äfven med en viss oro, om författarinna kanske härmed gifvit hvad hon mäktar. Ty af sådan sällsam och ovanlig styrka är hennes förstlingsbok — att den inger farhågor för hennes nästa.

I inledningskapitlet — benämndt "Illusionernas hus" — få vi göra bekantskap med större delen af dessa lifvets "gäster och främlingar", som de följande kapitlen handla om och bland hvilka husets värdinna *Kristina Erbrecht*, f. d. konstnärinna, nu slumstationens föreståndarinna, är en af hufvudfigurerna.

Af dessa kapitel, som hvart och ett för sig är en fristående historia, är "Två af Röda korset" utförd med en alldeles särskild styrka. Det hvilat en sublim höghet öfver den unga sjuksköterskan och den gamle doktorn, där de gå mot mördarhopen, som stormar deras sjukhus.

Och den andens mäktighet, hvarmed de möta döden, öfvertygade som de äro om lifvets ringa värde, verkar nästan som en uppenbarelse. Kraftigt och dramatiskt åskådlig är också "Skeppsbrottet" skrifven. Och här liksom i historien om "Ensajn" — slumsystemen och husvärdinnan — är den yttre skildringen gjord med en sådan färgstyrka och äkta realism att man tycker sig stå inför någonting både upplefvadt och lefvande.

Huru äkta är han också inte denna "Johannes Lejon" med sitt släp för lifvets uppehälle. — Han är den bäst gjorda afbildning jag sett i tryck af denna — ack hur välbekanta typ: tidningssläffen, med de många ofödda dikterna i sitt bröst, som aldrig får råd att ge dem lif och ans. Och så slutligen den näst sista historien "Allra ytterst" och den sista "Allt väl" — äro de inte båda som höga visor om människoandens makt öfver lifvet och tillfälligheterna. De öfriga historierna verka ej med samma suggerande styrka; och som de äfven stå mindre klara, väcka de ej heller intresset i lika hög grad. Men genom dem alla går samma ton af visshet om själfutplånandets salighet. För alla dessa människor utanför och inom "Illusionernas hus" har lifvet liksom döden förlorat sin udd; — och dock är det som om deras hjärtan lefde med starkare slag och rödare blod än hos flertalet af dem, som vi äro vana att möta i vår litteratur. Det är kanske deras ovanligt ljudande tal om plikt, om lifvets och jagets ringa betydelse och om dödens mildt förklarande uppsyn, som ger dem detta sällsamt pulserande lif. — — — —

Att "Gäster och Främlingar" är en märkelig bok innebär emellertid icke, att den är ett litterärt mästerverk. Och det är nästan en lättnad att kunna konstatera en del svagheter — äfven hos denna författarinna — för att inte behöfva inränga henne bland dessa varelser, som äro så alltför benådade med själens gåfvor att de måste dö unga.

Sålunda är det utan någon känsla af oro — snarare tvärtom — som jag påpekar önskvärdheten af litet mer omsorg med stil och satsformning i nästa bok. Ty lite hvarstans i denna träffar man på meningar, som måste läsas om och om igen, innan man får klarhet i dem. Genom de många inskjutna satserna bli de onödigt tunga och få ibland en längd, som upptar en tredjedels sida. — Att denna försyndelse mot formen inte ovillkorligen hörer samman med *Anna Lenah Elgströms* stil — och äfven med aldrig så litet arbete bör kunna utebli — sluter man sig till af det konstnärliga totalintryck boken ger. Eller kanske rättare sagdt genom det intryck den ger af en verkligt konstnärlig begåfning. Snarare beror detta väl på, att de många intrycken och tankarna med en viss otyglad styrka tvingat sig fram och kräft plats. Och — ännu inte fullt herre öfver sina fålar — låter författarinna dem följa egen lust. Likaså förefaller det som om ett och annat uttryck blifvit nedskrifvet af misstag — under allt för stor brådska. Såvida detta inte kan sättas på korrekturläsningens konto, ty öfver hufvud taget kunde denna ha skett med större omsorg.

M. R.-M.

Några minnen från rösträttskongressisternas Lapplandsresa.

Kära syster Karin!

Då jag vet att du alltid brukar intressera dig för mina resor, tror jag det skulle roa dig att höra litet om den s. k. "Lapplandsresan", anordnad i samband med eller rättare efter rösträttskongressen och i hvilken jag var en af deltagarne.

Jag skall lämna dig en så utförlig skildring däraf som jag kan, men du får ursäktas om jag glömmer en eller annan detalj, ty så intressant och innehållsrik som den var är det omöjligt att utan anteckningar ur minnet så här i en hast samla ihop allt.

Redan en af kongressens första dagar inbjödos de som antecknat sig för färden af den blifvande ledaren, doktor Malin Wester-Hallberg, på five o'clock tea å Hôtel Rosenbad, dels för erläggande af afgiften för resekostnaderna, 350 kronor, däri allting inberäknadt, dels för att göra hvarandras bekantskap och dels för erhållande af upplysning om utrustning m. m.

Samtidigt med öfriga Uppsalaresande kongressledamöter infunno vi oss måndagen den 19 juni på den för afresan bestämda tiden vid Centralstationen, en del af bagaget poletterades direkt till Abisko, resans mål, och vi intogo våra platser i den af järnvägsstyrelsen till vår disposition för hela järnvägsresan ställda sofvagnen, en välvilja af järnvägsstyrelsen som vi till fullo lärde oss uppskatta, då vi därigenom sluppo den besvärliga omflyttningen af sakerna. Till slut ansågo vi vagnen för vårt hem dit vi efter utflykterna kommo åter för att finna hvila och under lifligt samspråk ånyo genomgå händelserna under dagens lopp; med glädje återfunno vi där, på samma plats som vi lagt dem, saker som vi ansett borttappade.

Sedan några af de anmälda af olika orsaker, flertalet genom inbjudningen till Visby, blifvit hindrade att följa med och andra kommit i deras ställe, uppgick vårt antal till 16, däraf 5 holländskor, 2 tyskor, 1 fransyska, 2 österrikare — vår ende manlige deltagare med fru — och 6 svenskor.

Majoriteten utgjordes af lärarinnor, men äfven de kvinnliga läkarna voro väl representerade: 2 svenska och 1 fransysk (under vistelsen i Abisko slöt sig en holländsk också till oss). Lyckligtvis var hälsotillståndet bland oss hela tiden det bästa, så vi behöfde ej anlita deras hjälp, därför saknade de praktik under resan. En svensk fru hade af sin man fått permission för att deltaga i färden och vid vår återkomst till Stockholm förenade äfven han sig med oss. Lika blandad som nationalite-

ten var, lika blandadt blef konversationspråket: svenska, tyska, franska, engelska, ja till och med holländska användes omväxlande; var man okunnig om ett ord i ena språket användes ogeneradt ett annat. Förvånande var emellertid hur fort utlänningarne lärde sig förstå och delvis uttrycka sig på svenska, äfven om ett eller annat ord förvreds, t. ex. "knäckarebröd", som blef mycket omtyckt. Det bidrog endast att öka munterheten. En af utlänskorna, som funnit att vi hade så många trefliga barnböcker, funderade på att öfversätta några af dem och begagnade därför alla tillfällen att få lektioner i svenska. I allmänhet gick det så till att hon tog en svensk tidning eller bok, bad att få läsa upp en bit därur för någon af oss, öfversatte den därpå till tyska, så lät hon oss läsa samma bit först på svenska och så på tyska. På så sätt blef hon på den korta tiden ganska skicklig i att läsa, ja också förstå svenska. —

Då du säkerligen i de dagliga tidningarna läst utförliga skildringar om det ståtliga mottagandet i Uppsala, förbigår jag det.

Medan reverend Shaw tackade under middagen, fingo vi en vink af vår ledare att resa oss och inom kort voro vi alla samlade vid stationen och nu fortsattes resan till Älfkarleö, där vi öfvernattade å Turisthotellet. Såväl vid ankomsten på aftonen som på

DELTAGARNE I LAPPLANDSRESAN.

morgonen njöto vi af anblicken af de ståtliga fallen och en känsla af vemod grep oss vid tanken på att snart är deras poetiska saga all, ty den 1 juli skulle arbetena för deras montering börja och sedan tagas de allt mer i industriens tjänst.

Underrättade om att hvar timme fiskades lax på olika ställen vid fallen, voro vi tidigt uppe och fingo ett par gånger se hur fisket bedrefs. Först lades näten ut nedanför fallen af fiskarne, som därvid rodde tvärsöfver älven och sedan tillbaka till stranden och drogo in dem med omväxlande resultat; så fingo de en gång sex präktiga laxar, en annan gång ingen.

Några af oss begagnade tillfället att besöka Älfkarleö husmoderskola, en i ledet af dem som disponent Ljungberg ordnat för den kvinnliga ungdomen från bruk, tillhöriga Stora Kopparbergs aktiebolag.

Skolan, som är förlagd till en af brukets äldre byggnader, som inredts därtill synnerligen praktiskt, är internat, så att flickorna skola få hemkänsla och lära sig alla sysslor som förekomma i ett hem, ej endast matlagning och rengöringsarbeten, utan äfven trädgårdsskötsel, husdjurskötsel, (husdjuren inskränka sig ännu till grisar och höns), hygien och småbarnsskötsel samt klädsömnad och väfnad.

Kursen räcker 7 månader. Undervisningen är fri, men för maten betalas 5 kr. i månaden, utom af de mindre bemedlade, som få allt fritt.

Från Älkarleö fortsatte vi sedan till Gefle, dit vi kommo vid tvåtiden.

Här möttes vi vid stationen af såväl medlemmar af F. K. P. R. som andra damer ur societeten, som ville visa oss sitt intresse.

Från stationen gingo vi direkt till Grand Hôtel, där rum funnos reserverade för dem som önskade göra toalett. (Då flertalet af oss endast medförde resdräkterna, inskränktes toalettbehyrningen till åstadkommande af den renlighet, som är möjlig då man bor i kappsäck och tillbringar en stor del af sin tid på tåget.)

Gefledamerna i eleganta toaletter gjorde les honneurs på ett förträffligt sätt, skötte konversationen på de olika tungomålen, om än en och annan drog en lättadens suck om svaret gafs på svenska af en gäst som värdinnan på grund af det svarta håret och den mörka hyn trott härstamma från ett sydligare land.

Så fördes vi in i matsalen till synnerligen väl dekoretrade bord, där blåa sidenband, här och där öfver korsade af guldregnskivstar, sände en svensk hälsning bordet rundt till gästerna från olika land, och dessas samhörighet ytterligare symboliserades af glas med gula och hvita vallmor (som du vet rösträttsfärgerna), sammanbundna med band i den blåa, trofasthet betecknande färgen.

Som till hvar plats, dit vi gästfritt inbjudits, förutskickats förteckning öfver deltagarne i Lapplandsresan, mötte ingen svårighet vid placeringen, utan hvar och en fann snart det lilla kortet med sitt namn.

Under den utsökta lunch, som nu serverades, hälsades vi välkomna på olika språk, men att komma ihåg innehållet i alla de tal, som höllos under vår färd, därtill räcker tyvärr åtminstone ej mitt minne.

Sedan kaffet serverats, åkte vi i öppna landåer (å det lilla kortet med namnet fanns äfven vagnens nummer angifvet) genom den flaggprydda staden och den vackra parken till villastaden, där fröken Ida von Schulzenheim har sin atelier, hvars konstskatter och antikviteter vi gästfritt inbjudits att taga i betraktande och där åter förfriskningar intogos.

Snart måste vi emellertid bryta upp, ty redan 5,50 e. m. gick tåget till Sandviken.

Vid framkomsten dit möttes vi af den aflidne disponenten Göranssonns kvinnliga familjemedlemmar och fördes af dessa först till hushållsskolan. Här hade infunnit sig medlemmar af Sandvikens F. K. P. R., för hvilka presentation skedde.

Då kvällen var vacker stannade vi ute i det fria, där fröken Sigrid Göransson på tyska lämnade en kort redogörelse för hur Sandviken (stål- och järnverksaktiebolag och manufakturverk) fastän inga råmaterialier finnas på platsen, såsom förhållandet är vid de flesta svenska bruk, utan måste difforslas från annat håll, på så kort tid som 50 år utvecklats till ett af våra största industrisamhällen, hvars specialtillverkningar äro de främsta i sitt slag i Sverige och af de förnämsta i världen.

Äran härför tillkommer i främsta rummet konsul G. F. Göransson, grundläggaren af järnverket och till sin död förlidet år dess disponent.

Men ej blott de industriella verkens utveckling låg honom varmt om hjärtat, utan om möjligt än mer de 7- å 8,000 människor, som direkt eller indirekt genom dem få sitt bröd. Därför sörjde han med faderlig omtanke för dem så godt han förstod, byggde lämpliga bostäder, de senare åren egna hem, sörjde för undervisningen och införde sådana sociala inrättningar, som han ansåg kunde vara af gagn för befolkningen.

Hvad som däraf kunde vara af intresse för oss inbjödos vi att bese, men dessförinnan afsmakade vi de anrättningar, te, smörgåsar, bakverk etc., som hushållsskolans elever oss till ära tillagat.

Såsom varande närmast besågo vi därefter hushållsskolan. I denna undervisas brukets flickor i åldern 16—20 år enligt s. k. skolköksmetod i matlagning med hjälp af de enkla redskap, som kunna anskaffas i ett arbetarehem, äfven om tillgångarne ej äro så stora. Särskild vikt lägges vid tids- och bränslebesparande metoder, olika slags s. k. koklådor prövas, för att hvar och en skall kunna välja den som för henne är lättast att skaffa. Flickorna få äfven lära sig tillagning af rätter särskildt lämpliga att forslas i mathämtare. Denna mat säljes sedan, nedpackad så den håller sig varm, till dem som äro i saknad af hem eller af sitt arbete tvingas att vistas på afstånd därifrån och på detta sätt kunna få varm mat när som helst.

Därför begåfvo vi oss till masugnarna där "utslag" just gjordes, så vi fingo se hur den hvitglödande järnströmmen forsade ner i kanalen under byggnaden för att sedan hamna i bessemerugnen, där vi återsågo den, då den vid ett öronöfvande då förvandlades till stål under ett fyrverkeri, hvars like i prakt och glans man får söka efter.

Vi gjorde därefter en titt in i valsverket, men då jag, som du vet, många gånger sett hur den rödglödande järnbiten, "göten", föres genom olika valsar så att den växer allt mer och slutligen som en smal, ringlande orm hamnar på "riktbanan", där den får svalna till en lång, smal stång, slöt jag mig hellre till dem som åkte till sanatoriet.

Detta, med plats för 20 patienter, — äfven utomstående mottagas, om plats finnes, — är beläget 1 km. från verken, på en skogbevuxen kulle vid stranden af Storsjön och så att ligghallarna äro mot söder med utsikt öfver den skogkransade sjön.

På många detaljer märkes, att disponenten vid anordnandet af såväl hushållsskolan som sanatoriet till sin hjälp haft en praktisk, förstående och deltagande kvinna, sin dotter Sigrid, som med mycket intresse och skicklighet ägnar sig åt det sociala arbetet.

Sanatoriet är ordnad så hemtrefligt som möjligt och glada färger ha användts för att minska den känsla af kyla som så lätt vidlåder sjukhus. Tvättningen sker med maskiner, rengöringen af allt porslin genom kokning och själlförtorkning för att minska faran för smitta. Så fort

patienterna orka sysselsättas de med arbeten, de kvinnliga med sömnad, de manliga med snickeri. De arbeten som de förfärdiga få de själva behålla mot betalning af råmaterialierna. Genom en ordnad verksamhet förmedlas lättare öfvergången till återtagandet af patienternas förra sysselsättning.

Från sanatoriet begåfvo vi oss till gymnastiklokalen med redskap för svensk gymnastik, till biblioteket med läsesal och till badinrättningen belägen utom verkstäderna. Här serveras till hvem som helst turkiska bad, dusch, samt karbad till billigt pris.

Därifrån ställdes färden till Walhalla, den stora samlingslokalen med en stor sal för föreläsningar, möten och teaterföreställningar och en mindre, som får användas för enskilda samkväm, bröllop, begrafningar etc., och där det gifves tillfälle att antingen själf tillaga anrättningarne i det intill liggande köket, eller beställa dem i den i samma byggnad befintliga nykterhetsrestauranten.

Sedan de af deltagarne i färden som besett andra delar af verken och arbetarbostäderna äfven infunnit sig i Walhalla, återvände vi alla till stationen, utbringande ett hjärtligt tack och hurra för familjen Göransson för deras gästfrihet under vårt intressanta besök och fortsatte sedan med tåget till Storvik, där möttes vi af F. K. P. R.-medlemmar och många andra, som ville ha en titt på de långväga resenärerna.

Sedan vi i lugn och ro intagit vår förutbeställda supé på järnvägsrestauranten, kopplades vår vagn till den då anlända Lapplandsexpressen och snart togo vi i besittning våra sofplatser, trötta efter den omväxlande dagens alla ansträngningar. Sömnens blef dock ej långvarig, ty alla ville vi se så mycket som möjligt af den härliga norrländska naturen och fastän vi tillbrakte hela dagen och nästa natt på tåget, blef tiden ej lång. Än en, än en annan följde med vägen på kartan och i Turistföreningens resehandbok och ropade ut: "Pass på, nu passera vi Indalsälven, nu Öreälven, nu Forsmobron!" "Nej, se hvilket ståtligt vattenfall!" "Det var en präktig barrskog!" "O, hvilken skada, här har varit skogseld!" På så sätt fingo alla se det sevärd, äfven om samtalet var aldrig så ifrigt eller en lektion pågick.

En omväxling på resan utgjorde också måltiderna, som intogos i restaurationsvagnen. Från första stunden öfverenskom vår reseledare med betjäningen att vi skulle äta vid den s. k. första sittningen, en mycket välbetänt anordning, ty den dagen var resandeantalet så stort att 94 åto middag och middagssérveringen pågick oafbrutet från 2— $\frac{1}{2}$ 7.

Sedan vi vid 11-tiden passerat Boden, lade vi oss till ro för att vid 5-tiden kunna stiga upp, ty då började det vackra Torne träsk synas och sedan blef brådskan stor, då vi skulle vara i ordning tills tåget stannade i Abisko kl. 7,52 f. m. den 22 juni och vi voro vid resans mål.

(Forts.)

Syster Svea.

Ett tack från Norge.

Til

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Landskvindestemmeretsföreningens styre, samlet till möde, udtaler herved sin hjerteligste tak for den enestaaende gjæstfrihed og imødekommenhed, som under stemmeretsalliansens møde blev udvist mod foreningens delegation.

For hovedstyret

F. M. Qvam,
Formand.

Marie Kjølseth,
Sekretær.

Norges kvinnor som medborgare.

Föredrag vid rösträttskongressen i Stockholm af
fru Louise Keilhau.

I det tal som Norges statsminister hållit till ordföranden för Internationella Alliansen för kvinnans politiska rösträtt yttrade han: alla politiska partier äro ense om att ha handlat riktigt genom att bevilja kvinnorna rösträtt. Vår förhoppning är, att vi i kvinnornas intelligens, i deras entusiasm för det rätta, i deras enkla, ursprungliga sätt att tänka, i deras ädla känslor skola finna de bästa medel för att nå de mest upphöjda mål.

Dessa ord äro icke blott entusiastiska festfraser. Sanningen af dessa ord har ådagalagts genom det mottagande, som kvinnorna rönt vid sitt inträde i det politiska lifvet.

I Norge finnas fyra politiska partier: det radikala partiet, det liberala partiet, det konservativa partiet och socialisterna.

År 1900 organiserades det radikala partiet med en indelning af 13 valkretsar. I styrelsen för hvar och en af dessa kretsar har en kvinna blifvit invald. 1902 blefvo tre kvinnor valda till medlemmar af centralstyrelsen, och ett år senare blef en kvinna vald till vice ordförande i centralstyrelsen.

I de andra politiska partierna har det förhållit sig på nästan samma sätt med kvinnornas inval i styrelserna.

Som vi veta, har inskränkt politisk rösträtt för kvinnor beviljats af stortinget den 14 juni 1907. 96 röster afgåvos för, endast 25 röster mot kvinnornas rösträtt.

Storingsperioderna vara i tre år. Alltså hafva de norska kvinnorna endast en gång, år 1909, deltagit i den politiska kampanjen.

Valrörelsen organiseras af centralstyrelserna för de politiska organisationerna. Vid kampanjens början vände sig hvarje styrelse omedelbart till de mest framstående kvinnorna inom sitt parti med begäran om deras medverkan i det politiska arbetet genom föredrag vid offentliga möten. Dessa framställningar till de mest bemärkta kvinnorna inom de olika partierna framkommo så spontant, att man skulle kunnat tro, att de voro resultatet af en ömsesidig öfverenskommelse mellan de olika partiernas styrelser. Men då partierna göra sitt bästa för att leda kampanjen taktiskt riktigt, är gifvetvis en sådan öfverenskommelse mellan ledarna lika omöjlig som samverkan mellan generalstaberna vid fientliga arméer. Alla de olika politiska partierna förstodo, att det numera är lika viktigt för dem att utöfva inflytande och verksamhet bland kvinnorna som bland männen. Och man har, som natur-

ligt är, tänkt att kvinnor lättare skulle fatta, hvad kvinnor förklarade för dem, än framställningar af män.

Under valrörelsen anordnar man överallt i landet, i städerna och på landsbygden, offentliga möten med anföranden af politiska talare. På somliga af dessa möten var det en kvinna som talade, på andra en man. Då så lät sig göra talade först en kvinna, sedan en af de kända politikerna. Det är ett faktum att de möten, där både en kvinna och en man talade, voro de mest besökta, och att de mest intresserade och entusiastiska åhörarne voro där tillfinnandes. Det bör också nämnas att de manliga åhörarne voro talrikast, äfven då det blott var en talare, och denna var en kvinna. Isynnerhet var detta fallet på landet, där det ofta är mycket svårt för hustrurna att gå hemifrån — de måste sköta barnen, se till boskapen. I själfva verket, då antingen fadern eller modern måste stanna hemma, så är det modern, som man har svårast att undvara. Men de kvinnor, som närvaro, voro mycket intresserade. Då föredraget var slut, plögade de samla sig omkring talarinnan, tacka henne, för att hon kommit och framställa frågor, som utvisade att de tänkt öfver programpunkterna. Det var rörande att se, huru väl de förstodo att hvad som felades dem var upplysning och om igen upplysning.

På frågan: huru hafva de politiska partierna behandlat kvinnorna, tillåter min personliga erfarenhet mig blott att tala om det parti, som jag själf tillhör, det radikala.

Det är det radikala partiet, som satt kvinnans rösträtt på sitt program, det är detta parti, som stridt för vår sak och som fört den till seger. För det radikala partiet innebar kvinnans inträde i det offentliga lifvet förverkligande af ett nytt ideal, ibland många andra som detta parti förverkligat till det norska folkets utveckling och lycka.

Som sannskyldiga riddare ha partiets utmärkta politici ställt sig på kvinnornas sida, hjälpt dem med sina råd, sin erfarenhet, underhandlat med dem angående ämnen för de föredrag som skulle framföras på politiska möten, där kvinnliga och manliga talare skulle uppträda. Oftast har man valt olika ämnen; aldrig ha meningsskiljaktigheter uppstått. Kvinnorna hafva funnit de uppgifter, som passade dem, lika naturligt i det offentliga lifvet som i det privata. Till och med om manliga och kvinnliga talare ha talat om samma ämne, ha de behandlat det ur så vidt skilda synpunkter, att härigenom ernåtts den fulla belysning af frågan, som man önskade erhålla. Allt har ordnat sig så naturligt, så lätt att man skulle kunna tro, att det aldrig varit ställt på annat sätt. För de kvinnor, som ta del i det offentliga lifvet, förefaller det som om, i stället för fyra år, fyra hundra år förflutit, sedan de blifvit medborgarinnor med samma rättigheter, samma skyldigheter och samma ansvar som männen.

Till kvinnorna i de länder, som ännu icke erhållit rösträtt, säga vi: organiseren eder, bilden föreningar, icke blott i de stora städerna, i kulturcentra, utan också i byarna, på landet, där kvinnor i ensligt liggande gårdar äro ensamma med sina tankar. På allägna platser, där dagshändelsernas flyktiga intryck icke uppta sinnet, vakna intressena långsamt, men de slå djupa rötter, och det är därifrån, som den bästa hjälpen kommer. Undvik i edra föreningar politiska och religiösa frågor och allt, som kan väcka tvist och oenighet. För att väcka lifaktighet i edra föreningar sa skatta, om så behöfs, ännu ett mål för edra arbeten — men glöm aldrig att det egentliga målet för eder verksamhet är rösträtten. Underställ hvarje år parlamenten i edra länder förslag om rösträtt för kvinnor, understöd dessa motioner genom petitioner, genom telegram, skickade af föreningarna i edert land. Tröttna aldrig i striden, förlora icke modet — men fram-

för allt tappa icke det goda lynnet, så att kampen försvagas eller förbittras — och ni skola segra. Som en af våra skalder säger: det är endast genom nederlag som sanningens sak segrar.

Notiser.

Kvinnligt nattarbete. För någon tid sedan ingingo aktiebolaget Sveriges förenade konservfabriker m. fl. fabrikanter af grönsakskonserver till k. m:t med anhållan om tillstånd att under månaderna juni—september mellan kl. 10 e. m. och 5 f. m. få använda kvinnliga arbetare i åldern öfver aderton år till arbete med beredning af inkommande råvara, som skall bevaras från hastig förskämning. Regeringen har med vissa villkor bifallit denna anhållan.

Rodenstamska hushållsskolan. Såsom å annonsafdelningen synes börjar trettionde terminen i Rodenstamska skolan i Hudiksvall den 21 aug. Eleverna få om så önskas bo i skolan, som helt är ordnad som ett hem. Utom de i hushållsskolor vanliga undervisningsämnen: matlagning, bakning o. d., ha eleverna här tillfälle att grundligt lära alla för vården af ett hem behöfliga kunskaper såsom kläd- och linnesömnad, strykning o. d., väfnad af alla brukliga sorter, samt växtfärgning. I teoretiska ämnen lämnas äfven undervisning efter fritt val.

Skolan förestås allfort af läroverksadjunkten Frans Rodenstam och fru Stina Rodenstam.

Föreningsmeddelanden.

Visby F. K. P. R. har vid ett nyligen hållet extra sammanträde beslutat att fortfarande iakttaga politisk neutralitet, hvarför någon valagitation af densamma ej kommer att bedrivas.

Örebro länsförbund har nu börjat valstriden. Fru Annie Gunnarsson har under stort bifall talat tillsammans med riksdagsman Adolf Jansson på tre vänstermöten i Bergslagen. V. A. säger därom: "Det visade sig vara ett goct grepp af F. K. P. R. när fru G. sändts ut att sprida kännedom om föreningens arbete. Det var nog mer än en som förut ställt sig fiendlig eller reserverad till rösträttskvinnornas kraf, som nu kände sig övertygad om rättfärdigheten i deras sak." På socialdemokraternas sida äro anmälda som talarinnor fröken Maja Forslund från Kopparberg, fröken Signe Wollter från Trollhättan och fru Siri Forsell från Örebro.

Vid sommarens möten, hembygdskurser, friluftsfester, bör resp. F. K. P. R. göra propaganda genom spridande af broschyrer, flygblad m. m.

Särskildt lämplig är därvidlag Upsalaföreningens nyttgifna brevkortserie, innehållande porträtt och citat af Viktor Rydberg, Selma Lagerlöf, Frigga Carlberg, Lydia Wahlström, Signe Bergman, Gulli Petrini, Hj. Öhrvall m. fl.

Pris pr st. 10 öre. Serie — 12 st. — 1 kr. Rekvideras hos fru Gerda v. Post, Kungsgatan 12, Uppsala.

Intet besvär med vin, konjak, kaffe, saft el. dylikt vid begagnande af Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxémarmelad, det behagligaste afföringsmedel som existerar. På alla apotek.

Mjök dagligen till afhämtning.

Oskummad för 15 öre lit.
Handskummad för 6 öre lit.

Tjock gräddes för 90 öre lit.
1:ma smör kr. 2,00 pr kilo.

Stockholms Mejeriaktiebolag. Klarabergsgatan 68.

Allm. Tel. Br. 5241.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{1}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af:

Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
" II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex., utgången)	6:—
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
" V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt	—: 40
" VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 25
" VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland	—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10
Elin Wahlquist: Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 03
Ann Margret Holmgren: Mor Karin.....	—: 03
Sigrid Kruse: Grannarna	—: 02
Nancy Svanberg: Goda kamrater	—: 03
H. E. Hallberg: Kvinnan i hemmet och samhället	—: 05
Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen (pr 100 ex.)	—: 68
Sigrid Kruse: Nykterhetsfrågan och kvinnornas rösträtt (pr 100 ex.)	—: 90
Hur kunna gifta kvinnor förvärfva kommunala rättigheter? (pr 100 ex.).....	—: 60
Utdrag ur riksdagens protokoll.....	—: 02
Festskrift utgifven med anledning af Ann Margret Holmgrens 60-årsdag	—: 75
Tidningen Rösträtt för kvinnor.....	—: 10

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
" 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? (utgången)	—: 05
" 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan	—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
" 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen	—: 05
Minneslista (5:te uppl.)	—: 05

Diverse rösträttslitteratur:

Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	—: 60
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt	—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt	—: 25
Karl M. Lindh: Kvinnornas rösträttskraf.....	—: —
Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 15

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från Landsföreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt expedition Lästmakargatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—4 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—9 lämnas 25 proc. rabatt.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i
Dagny för halfta priset eller 7¹/₂ öre pr mm.)

EXAMINERAD, elem.-bildad lärarinna med undervisningsvana från hem och skola söker till hösten plats i Stockholm eller dess närhet. Svar till »Lärarinna», Flen p. r.

Ung, musikalisk flicka, som genomgått 8-kl. läroverk och ett år vistats i Tyskland, önskar plats till hösten att undervisa ett å två barn i skolans lägre klasser. Svar till Karin Hammar, Halmstad.

LÄRARINNA, undervisningsvan, intress. och barnkär, genomg. 8 kl. lärov. önskar till hösten pl. som guvern. Svar till »20 år», Karlskrona p. r.

I musikalskande familj

söker ung, bildad flicka plats. Genomgått Kgl. Musikkonservatoriet i Stockholm och är kompetent att läsa med minderåriga elever. Fina ref. Svar till S. S., Visby p. r.

Plats i Kindergarden,

småbarnsskola eller familj sökes af ledarinna, som genomgått Kindergartenseminarium. Svar emotes före denna månads utgång under adr. »Kindergartenledarinna», Skrea.

Ex. kv. sjukgymnast och manicurist önskar i sept. plats som manicurist eller gifva massage åt sjuklig herre eller dam i hem eller utrikes. Tacksam för svar »Sjukgymnast», Dingelvik p. r.

UNG, BILDAD FLICKA, som genomgått hushållsskola, önskar plats. Tacksam för svar till »E. G.», Strängnäs p. r.

En 21 års flicka

önskar plats omkring den 1 November å egendom eller prästgård för att lära alla i ett hem förekommande göromål. Är något kunnig i kläd-sömnad. Någon lön önskas. Vill anses som familjemedlem. Svar till »21 år», Ånge p. r.

En flicka

kunnig i engelska språket önskar plats i familj. Svar till »Eleonora», Ludgo, Gnesta.

En flicka önskar plats

i bättre familj i Stockholm, för att lära hushåll. Svar till »Mia», Örebro.

Exam. Sjukgymnast

önskar nu genast plats i familj som vistas på landet. Goda rek. Vid lönen fästes mindre afseende. Svar till »20 år», tidningskontoret 23 Norrlandsgatan, Sthlm.

2 flickor

önska plats till höstflyttningen som kokerska och hushållsfru, helst i norra Sverige, i liten fin familj, bästa betyg och rek. finnas. Svar emotes tacksamt märkt: E. o. A., p. r. Ljungskile.

Flicka önskar till den 1 sept. plats som hushållsbiträde på egendom eller herrgård. Genomgått hushållsskola samt deltagit i alla förekommande göromål i ett hem. Kunnig i sömnad. Någon lön önskvärd. Betyg och ref. finnas. Svar till »Familjemedlem», Sturegatan 17 B, Upsala.

En flicka

önskar plats till hösten i liten familj eller att sköta hemmet åt ensam herre eller dam. Innehar plats hos lärare. Svar emotes tacksamt inom 8 dagar märkt »R. S.», Kattarp, poste restante.

Handarbetslärarinna

söker plats i skola eller hem. Kunnig i kläd- och linnesömnad. Svar till »Kunnig», Sv. Telegrambyrå, Örebro.

LEDIGA PLATSER.**En lärarinnetjänst**

vid uppfostringsanstalten för sinnesslöa barn å Stretered blir ledig att tillträda den 1 januari 1912. Till styrelsen ställd ansökan åtföljd af frejdbetyg och de intyg i öfrigt, hvarmed sökanden vill styrka sin kompetens, insändes till anst. föreståndare under adress Källered före 15. aug. Lön i ett för allt 900 kr. pr år med 3 ålderstillägg å 100 kr. efter 5, 10 och 15 års vitsordad tjänstgöring. Sökande, som kan meddela undervisning i sång äger företräde. Arvode för sångunderv. utgår för närvar. med 50 kr. pr år. Platsen, som tillsättes med 3 mån. ömsesidig uppsägningsrätt, kan sökas af småskolelärarinna med goda examens- och tjänstgöringsbetyg. Delaktighet kan vinnas i döfstumlärarnes pensionsinrättning. Platsen uppehålls under instundande höstterm. 1. sept.—31 dec. af tillförordn. lärarinna, hvartill ansökan mottages af förestånd. likaledes före 15:de aug.

STYRELSEN.

GUVERNANT, helst med lärarinneexamen, sökes för undervisning till 4:de klassen i flickskola samt i pianospelning och handarbete. En eller två elever. Deltagande i husliga eller skrifgöromål önskligt. — Svar med uppgift å löneanspråk och ref. samt foto., som återsändes, till Landsfiskalen Olof Bromée, Sveg.

Skolkökslärarinna.

Befattningen som skolkökslärarinna vid Tomelilla skolor sökes hos skolrådet i Tryde församling, adr. Tomelilla, senast den 20 augusti. Lön för minst fyra kurser årligen 700 kronor kontant jämte bostad och vedbrand samt fria middagar under pågående kurser.

Ung flicka

som genomgått sjukvårdskurs — kunnig i lättare sömnad och villig att med husmodern deltaga i småsysslor inomhus — erhåller god plats i början af sept. uti Göteborg. En persons hushåll, tjänare finnes. Foto., löneanspråk och betygsafskrifter jämte bästa rek. adr. »Fru S», Ulricehamns Sanatorium.

Allvarlig flicka, kunnig i matlagning, bakning och syltning, som med ordning och sparsamhet kan förestå ett hushåll, får plats nu eller senare. Svar inom 8 dagar till »Pålitlig 1911», Örebro p. r.

Kokerska,

skicklig i såväl finare som enklare matlagning, bak, inläggningar m. m., pålitlig och ordentlig, erhåller god plats i Linköping nästa 24 Okt. Eget rum. Svar med betyg, rek. och löneanspråk torde snarast sändas under adress: Friherrinna E. Sjöryd, Tenhult.

Kokerska.

Vid härvarande hospital blir den 1 aug. plats ledig för en i första klassens matlagning fullt hemmastadd kokerska, som därjämte är hushållerskans närmaste biträde. Lön 375 kr. med 3 ålderstillägg, eget rum samt i öfrigt fria naturaförmåner. Afskrift af betyg torde insändas till Hospitalskontoret, Lund, där äfven närmare upplysningar meddelas.

Hospitalskontoret, Lund, den 19 juni 1911.

Hushållsfröken,

erfaren och lämplig att under husmoderns öfverinseende förestå hushåll i Bergslagen, erhåller nästkommande 24 Oktober lättskött plats, om ansökan med rekommendationer insändas till märke »Bruksdisponent», under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Kvinnlig korrespondent

fullt hemmastadd i engelska och tyska språken, stenografi samt äfven med vana uti öfriga kontorsgöromål, erhåller plats genast eller senast 1 September vid bruk i Dalarna. Anmälan jämte betygsafskrifter torde insändas till märke »Korrespondent 1/9 1911» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bokföringsvan flicka,

helst kunnig i tyska, maskinskrifning och stenografi samt villig att något deltaga i hushåll erhåller plats genast eller 1 sept. Betygsafskrifter, referenser och fotografi under adress: »Exportaffär i landsorten», Nordiska annonsbyrå, Göteborg.

Kammarjungfru.

För en snäll och anspråkslös bättre flicka, pålitlig och van vid ordning, skicklig i såväl kläd- som linnesömnad samt försedd med bästa rekommendationer, finnes mycket förmånlig plats till 24 Okt. på stor herrgård om betyg jämte foto. sändes till »Stor Herrgård 1911» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Kvinnliga**arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

4 | 1 | 0
| 2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid $\frac{1}{2}$, 10—4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 183 36.

Wallinska skolans Husmoderskurs Tegnérunden 5, Stockholm.

Ettårig kurs, 15 sept.—15 maj. Fyra arbetsdagar i uckan. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, inläggning af frukt och grönsaker, uppköp, dukning, servering, rengöring, klädsömna m. m. Förb. för lärarinnekurs i **huslig ekonomi**. Anmäl. skriftl. till Fröken Agnes Henckel, Helsingborg, till den 25 aug., därefter under skolans adress.
Prospekt sändes på begäran. (S. T. A. 274144)

— Vid —

Professor Unmans Institut
börjar 2 Okt. ny (ett-årig) kurs i *Massage*
och *Sjukgymnastik*. Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

HERM. HAMNQVIST

Kungl. Hoffotograf.

Biblioteksg. 11, Stockholm.

1 dussin kabinettfotografier, matt
papper, 12 kronor.

Lektioner i Lannesömna

(äfven blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,

Sibylleg. 36. Hörnet af Karlavägen.
R. T. 35 30. A. T. 210 04.

Astrid Wittborn

Manicure, Pedicure,

Hygienisk ansiktsbehandling.

BRAHEGAT. 6, 2 tr. R. T. 123 59. A. 197 16

OBS.! Fredrika OBS.!

Bremer-Förbundet.

Å Fredrika Bremer-Förbundet
finnas anmälda lektionsgifvare, in-
och utländska, hushållsbiträden af
olika slag, barnfröknar, kontorsbi-
träden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12—4.

Adr. Drottninggatan 54, Stock-
holm.

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Gynna Dagnys annonsörer!

Sju präktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom.
Fritt efter Jules Verne af Alfred
Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspellin. Kar-
tonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning
af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illu-
strationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling
sagor af
Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris
75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn
och ungdom. Fritt
efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustratio-
ner af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och
ungdom af Marie Lou-
Charles G. Gordons lif och stordåd, ise Gagner. 304 sidor,
33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn
och ungdom. Bear-
betning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor, 39
illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och
berättelser
af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Rodenstamska Skolan, Hudiksvall,

börjar sin *trettionde* termin den 21 aug. **Husmoderskurs:**
konservering, matlagning, bakning, kläd- och lannesöm, väfnad
(enkel och konstväfnad), läderplastik m. m. **Slöjdlärlarinne-**
kurs. Skolkökslärlarinnekurs. — Prospekt på begäran.

Sprid DAGNY!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Stockholms stads yrkesskolefråga. Af *Axianne Thorstenson*.

En ny dufvopost.

Insänd litteratur.

L. K. P. R. och neutraliteten. Af *Frisinnad*.

Anna Lenah Elgström: Gäster och främlingar. Rec. af
Maria Rieck-Müller.

Några minnen från rösträttskongressisternas Lapplandsresa.

I. Af *Syster Svea*.

Ett tack från Norge.

Norges kvinnor som medborgare. Föredrag vid rösträtts-
kongressen af fru *Louise Keilhau*.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**